

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра «Автоматизація виробничих процесів»

Затверджую:

Декан факультету машинобудування

 Кассов В.Д.
«26» травня 2025р.

Гарант освітньої програми:

к.т.н., доцент

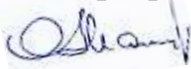
 Разживін О.В.
«06» травня 2025р.

Розглянуто і схвалено

на засіданні кафедри автоматизації виробничих процесів

Протокол №12 від 05.05.2025р.

Зав. кафедри

 Марков О.Є.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ”

(назва дисципліни)

Галузь знань 17 – «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

Спеціальність 174 – «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології
та робототехніка»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

ОПП «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»

Факультет «Машинобудування»

(назва інституту, факультету, відділення)

КРАМАТОРСЬК-ТЕРНОПІЛЬ, 2025

Робоча навчальна програма дисципліни «Національна ідентичність» для студентів першого (бакалаврського) рівня за ОПП «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» галузі знань 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації» спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка». - 21 с.

Розробник к. іст. н., доцент Ю. Л. Яковенко

Погоджено з групою забезпечення освітньої програми (для обов'язкових дисциплін)

Керівник групи забезпечення

О.В. Разживін, к.т.н., доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри «Автоматизація виробничих процесів», протокол № 12 від 05.05.2025 року.

Зав кафедри АВП:

О.Є. Марков, д.т.н., професор

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету машинобудування, протокол № 10-25/05 від 26.05.2025 року

Голова Вченої ради факультету

В.Д. Кассов, д.т.н., професор

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО денна/заочна	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр» денна/заочна		денна на базі ПЗСО денна/заочна	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр» денна/заочна
Кількість кредитів		Усі освітньо-професійні програми першого (бакалаврського) рівня	Обов’язкова	
3/3	3			
Загальна кількість годин				
90/90	90			
Модулів – 3		Професійна кваліфікація: бакалавр	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3			2/3	1/1
Індивідуальне науково-дослідне завдання – дослідний проєкт			Семестр	
			4/6	2/4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5/5 самостійної роботи студента – 3/3		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
			36/4	36/4
			Практичні/Лабораторні	
			24	24
			Самостійна робота	
			30/86	30/86
Вид контролю		залік	залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 60/30

II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Актуальність вивчення дисципліни.

У сучасному глобалізованому світі, де відбувається активне змішування культур, вивчення курсу «Національна ідентичність» є надзвичайно важливим для збереження власної культурної самобутності. Цей курс сприяє усвідомленню історичних, мовних та соціальних чинників, які формують ідентичність нації, а також допомагає здобувачам критично осмислювати виклики, пов'язані з гібридністю культур, інформаційними війнами та політичними маніпуляціями.

Вивчення національної ідентичності (далі - НІ) є особливо актуальним в умовах воєнних конфліктів та загроз державному суверенітету, коли питання єдності нації набуває першочергового значення. Цей курс дозволяє глибше зрозуміти, як формуються національні наративи, як підтримується почуття спільності та яка роль ідентичності у консолідації суспільства й протидії зовнішнім викликам.

2.2. Метою викладання навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про природу, структуру та механізми формування національної ідентичності, сприяння розвитку здатності критично аналізувати процеси самоідентифікації в умовах глобалізації, культурного розмаїття та суспільно-політичних трансформацій.

Цей курс має на меті не лише ознайомлення з теоретичними концепціями національної ідентичності, але й усвідомлення її практичного значення для розвитку демократичного суспільства, збереження культурної спадщини та зміцнення національної єдності.

2.3. Завдання дисципліни:

- ознайомлення здобувачів освіти з теоріями, поняттями та підходами до вивчення національної ідентичності;
- вивчення історичних та соціокультурних чинників формування національної ідентичності в різних суспільствах, зокрема. в Україні;
- розвиток навичок критичного мислення;
- формування розуміння ролі національної ідентичності у процесах державотворення, міжетнічної взаємодії та громадянської інтеграції;
- сприяння усвідомленню здобувачами важливості збереження культурної спадщини, мови та традицій у сучасному світі, своєї ролі в цьому процесі;
- сприяння формуванню особистої національної ідентичності та вихованню поваги до культурного різноманіття.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: вивчення навчальних курсів з історії України та історії української культури.

2.5. Обсяг навчальної дисципліни: 3 кредити, 90 годин, Лекцій 36 годин, практичних занять та семінарів – 24 години, самостійної роботи 30 годин для денної форми навчання.

2.6. Мова викладання - українська.

2.7. Статус дисципліни – обов'язкова для різних спеціальностей.

III. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Національна ідентичність» здобувачі освіти:

- 1) отримують знання про:
 - основні теорії, поняття та підходи до вивчення НІ;
 - історичні етапи формування НІ в Україні та світі;
 - фактори впливу формування НІ (мова, культура, релігія, освіта, держава, ЗМІ);
 - особливості функціонування НІ в умовах глобалізації, міграції та міжкультурного діалогу;
 - роль національних міфів, символів, героїв та пам'яті у формуванні колективної ідентичності;
 - механізми збереження, трансформації або втрати НІ у кризових або мультикультурних середовищах.
 - законодавчі, політичні та освітні аспекти, що стосуються підтримки НІ в різних країнах;
 - основи самоідентифікації особистості в національному та мультикультурному контекстах;
- 2) розвивають наступні уміння та навички:
 - аналізувати основні теоретичні підходи до вивчення національної ідентичності;
 - інтерпретувати соціальні, історичні та культурні чинники, що впливають на формування національної ідентичності;
 - виявляти та оцінювати елементи національної символіки, міфології та наративів;
 - порівнювати моделі національної ідентичності в різних країнах та історичних контекстах;
 - застосовувати набуті знання у міжкультурному спілкуванні, в громадянській освіті та суспільному аналізі;
 - формулювати аргументовану позицію щодо проблем національної ідентичності в сучасному суспільстві.

Освітня компонента «Національна ідентичність» повинна сформувати наступні програмні результати навчання, що передбачені освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»:

. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

Вміти оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Результатами вивчення курсу «Національна ідентичність» є розвиток загальних компетентностей, а саме здатності до критичного мислення, до свідомої, етичної та соціально відповідальної діяльності, навичок використання комунікативних технологій та міжособистісної взаємодії, історична компетентність: Важливими також є:

- громадянська – здатність особистості бути свідомим та відповідальним громадянином, діяти на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, брати активну участь у громадському та політичному житті;
- соціальна – здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня;
- культурна – здатність виявляти повагу, цінувати та розвивати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність висловити своє ставлення до тих чи інших культурних проявів; здатність до вираження національної ідентичності, творчого самовираження;
- лідерська – здатність виявляти та удосконалювати лідерські здібності, організовувати команди на основі спільних цінностей, мотивувати людей до досягнення спільної мети; здатність планувати та приймати ефективні рішення у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків;
- етична – здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до національних суспільно-державних цінностей, різноманітності та мультикультурності.

Освітня компонента «Національна ідентичність» повинна сформувати наступні компетентності, що передбачені освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність працювати в команді

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень.

Здобувач освіти після опанування курсу з НІ знає базові поняття та теорії, розуміє історичні, мовні, культурні, соціальні та політичні чинники формування національної ідентичності, вплив глобалізаційних чинників, інформаційних технологій та міграційних процесів на стан НІ, застосовує набуті знання для аналізу сучасних суспільно-політичних процесів, демонструє повагу до культурного розмаїття, толерантність та здатність до конструктивного міжкультурного діалогу, критично осмислює особисту приналежність до національної групи.

IV. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№	Назви ЗМ та тем	Кількість годин			
		Усього	Лекцій	Семінарів	СРС
Модуль I. Національна ідентичність як соціокультурний феномен					
1	Тема 1. Нація та ідентичність.	6	3	2	2
2	Тема 2. Національна ідентичність: поняття та механізми формування.	6	3		2
3	Тема 3. Роль національної ідентичності.	6	3		2
4	Тема 4. Національна ідентичність та національна безпека.	6	2	2	2
5	Тема 5. Національна ідентичність в умовах глобалізації	6	2	2	2
Модуль II. Українська національна ідентичність					
6	Тема 6. Феномен української національної ідентичності.	6	2	2	2
7	Тема 7. Християнська ідентичність часів Русі.	6	2	2	2
8	Тема 8. Становлення української ідентичності в козацьку добу.	6	2	2	2
9	Тема 9. Українська національна ідентичність у XIX с.	6	2	2	2
10	Тема 10. Ідентифікаційні процеси в радянські часи. в Україні.	6	2	2	2
11	Тема 11. Українська національна ідентичність в роки незалежності.	6	2	2	2
Модуль III. Державна політика із збереження та розвитку ідентичності					
12	Тема 12. Державна політика України зі збереження та розвитку національної ідентичності.	6	2	2	2
13	Тема 13. Мовне питання в контексті проблеми розвитку національної ідентичності	6	2		2
14	Тема 14. Культурні маркери ідентичності.	6	2		2
15	Тема 15. Національна ідентичність особистості.	6	2	2	2
Усього		90	36	24	30

4.2. Тематика семінарських занять

Модуль I. Національна ідентичність як соціокультурний феномен

Семінар 1. Нація та ідентичність. Національна ідентичність: поняття та механізми формування. Роль національної ідентичності.

Мета – сприяти глибшому розумінню ключових понять «нація» та «національна ідентичність», проаналізувати чинники її формування, а також розкрити її значення для суспільного розвитку та державотворення.

План

1. Поняття «нація», «націоналізм», «ідентичність», «національна ідентичність».
2. Теоретичні підходи до вивчення національної ідентичності
3. Механізми формування національної ідентичності
4. Роль НІ в сучасному суспільстві
5. Дискусія на тему «Чи можна сформувати НІ штучно? Чи є загрози для НІ в сучасному глобалізованому світі?»

Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, робота в малих групах, написання есе.

Семінар 2. Національна ідентичність та національна безпека.

Мета – проаналізувати взаємозв'язок між національною ідентичністю та національною безпекою, проаналізувати, як формування та підтримка національної ідентичності впливає на стабільність держави та її здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам.

План

1. Аналіз ключових понять («національна ідентичність» та «національна безпека»)
2. Взаємозв'язок національної ідентичності та безпеки
3. Механізми впливу національної ідентичності на безпеку
4. Виклики національній безпеці, пов'язані з ідентичністю
5. Роль національної ідентичності у зміцненні держави під час війни.
6. Дискусія на тему «Як балансувати між національною ідентичністю та правами меншин? Які інструменти державної політики є найефективнішими для підтримки національної безпеки через ідентичність?»

Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, робота в малих групах, написання есе, аналіз актуальних подій та новин.

Семінар 3. Національна ідентичність в умовах глобалізації

Мета – проаналізувати, як глобалізаційні процеси впливають на національну ідентичність, визначити загрози та можливості для її збереження, трансформації або втрати в сучасному світі.

План

1. Поняття глобалізації та її основні прояви
2. Суперечливий характер глобалізації
3. Вплив глобалізації на національну ідентичність
4. Механізми збереження національної ідентичності в умовах глобалізації

5. Дискусія на тему «Чи може бути сильною національна ідентичність в глобалізованому світі?»

Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, робота в малих групах, есе.

Модуль II. Українська національна ідентичність

Семінар 4. Феномен української національної ідентичності.

Мета – дослідити історичні, культурні, політичні та соціальні чинники формування української національної ідентичності, проаналізувати її еволюцію, сучасні виклики та значення в умовах війни й глобальних трансформацій.

План

1. Визначення української національної ідентичності
2. Історичні етапи формування української ідентичності
3. Сучасні трансформації української ідентичності
4. Виклики українській національній ідентичності
5. Роль культури, освіти, ЗМІ та громадянського суспільства
6. Дискусія на тему «Як війна змінила сприйняття української ідентичності в країні та світі?»

Форми роботи: міні-доповіді, есе, дискусія, робота в малих групах, конкурс постерів.

Семінар 5. Християнська ідентичність часів Русі.

Мета - проаналізувати витоки християнської ідентичності в Київській Русі, її формування як основи культурної, політичної та духовної самосвідомості давньоруського суспільства, а також її значення для подальшого розвитку української національної ідентичності.

План

1. Передумови християнізації Русі
2. Хрещення Русі (988 р.) та його наслідки
3. Формування християнської ідентичності в Русі
4. Християнство як фактор культурної інтеграції та єдності
5. Спадщина християнської ідентичності в українській культурі
6. Дискусія «Як християнська ідентичність відображається в сучасній українській традиції?»

Форми роботи: міні-доповіді, есе, дискусія, робота в малих групах

Семінар 6. Становлення української ідентичності в козацьку добу.

Мета – проаналізувати процес формування української ідентичності в період козацької доби (XVI–XVIII ст.), визначити роль козацтва як соціального, військового та культурного феномену у консолідації національної свідомості, а також осмислити символічне значення козацтва в українській історичній пам'яті.

План

1. Передумови виникнення козацтва як соціального феномену
2. Козацтво як основа формування української ідентичності
3. Православ'я і релігійна ідентичність у козацький період
4. Герої, символи та культурні маркери козацької доби

5. Козацька еліта і селянство: соціальний аспект ідентичності
6. Козацтво у формуванні історичної пам'яті
7. Дискусія на тему «Чи можна говорити про сформовану українську національну ідентичність у козацьку добу? Яке значення має козацький спадок у сучасному національному самосприйнятті?»

Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, есе, робота в малих групах та індивідуально

Семінар 7. Українська національна ідентичність у ХІХ с.

Мета – з'ясувати основні чинники формування української національної ідентичності в ХІХ столітті, проаналізувати роль інтелігенції, мови, культури та політичних ідей у пробудженні національної свідомості українців, а також оцінити виклики, з якими зіткнувся націотворчий процес у межах імперських систем.

План

1. Історичні умови ХІХ століття: виклики для національного розвитку
2. Формування модерної української національної ідентичності
3. Роль інтелігенції у націотворенні
4. Галицький фактор у формуванні ідентичності
5. Мова, освіта, преса як механізми ідентифікації
6. Дискусія на тему «Чи можна говорити про сформовану українську націю наприкінці ХІХ століття? Які складові ідентичності були найстійкішими? Який із діячів чи подій справив вирішальний вплив на ідентичність ХІХ ст.?»

Форми роботи: міні-доповіді, есе, робота в малих групах

Семінар 8. Ідентифікаційні процеси в радянські часи. в Україні.

Мета – проаналізувати особливості формування, трансформації та деформації української національної ідентичності в умовах радянської ідеології, політики русифікації та репресій, а також виявити форми опору та збереження національної самосвідомості.

План

1. Україна в складі СРСР: адміністративно-політичний статус
2. Політика радянзації та русифікації
3. Репресії проти української інтелігенції
4. Формування радянської ідентичності
5. Опір радянському проекту: дисидентство, самвидав, релігійні громади
6. Дискусія «Чи вдалося радянській владі зруйнувати українську ідентичність? Які форми національної самосвідомості збереглися всупереч ідеології? Чи мала радянська модель ідентичності сталий характер в Україні?»

Форми роботи: міні-доповіді, есе, робота в малих групах

Семінар 9. Українська національна ідентичність в роки незалежності.

Мета – проаналізувати трансформації української національної ідентичності в період після проголошення незалежності (1991–сьогодні), визначити ключові виклики та чинники консолідації, а також оцінити роль подій, культурних і політичних процесів у формуванні сучасної ідентичності.

План

1. Початок нової епохи: здобуття незалежності України (1991)
2. Трансформація національної ідентичності в 1990-х роках
3. Події, що вплинули на національну ідентичність у ХХІ столітті
4. Роль державної політики та суспільних інституцій
5. Виклики сучасної ідентичності
6. Дискусія на тему «Чи змінилася українська ідентичність за останні 30 років? Які фактори найбільше впливають на неї сьогодні? Як кожен із нас може впливати на зміцнення національної ідентичності?»

Форми роботи: міні-доповіді, робота в малих групах, дискусія, есе.

Модуль III. Державна політика із збереження та розвитку ідентичності

Семінар 10. Державна політика України зі збереження та розвитку національної ідентичності.

Мета – дослідити основні напрямки державної політики у сфері збереження та розвитку національної ідентичності, проаналізувати її інституційне забезпечення, законодавчу базу та результати реалізації в різні історичні періоди.

План

1. Основи державної політики у сфері національної ідентичності: цілі та принципи
2. Законодавчі акти та програми (Конституція України, закони про мову, освіту, культуру)
3. Інституції, що реалізують культурну політику (Міністерство культури, Держкіно, Український інститут)
4. Підтримка мови, культури, історичної пам'яті
5. Політика дерадянізації, декомунізації, деколонізації
6. Вплив війни з РФ на переосмислення державної ідентичної політики
7. Дискусія на тему «Чи достатньо робить держава для розвитку національної ідентичності?»

Форми роботи: міні-доповіді, робота в малих групах, дискусія, есе.

Семінар 11. Мовне питання в контексті проблеми розвитку національної ідентичності. Культурні маркери ідентичності.

Мета – проаналізувати значення мови як ключового чинника національної ідентичності, а також розглянути інші культурні маркери, які формують національну самосвідомість — традиції, символи, історична пам'ять, релігія.

План

1. Мова як основа національної ідентичності: історичний та сучасний контексти
 2. Законодавство про мову та його вплив на суспільство
 3. Російсько-українська мовна політика: конфлікти та переосмислення
 4. Інші культурні маркери: одяг, їжа, свята, народні традиції
 5. Символи нації: прапор, герб, гімн, історичні постаті
 6. Спільна історична пам'ять і культурні наративи
 7. Практикум: аналіз прикладів культурних маркерів у кіно, музиці, медіа
- Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, робота в малих групах

Семінар 12. Національна ідентичність особистості.

Мета – Дослідити, як національна ідентичність формується на рівні особистості, через родину, освіту, середовище та медіа; обговорити роль самовизначення, досвіду та цінностей у становленні ідентичності.

План

1. Що таке національна ідентичність особистості: психологічний та соціальний аспекти
 2. Механізми формування: сім'я, школа, громада, ЗМІ
 3. Ідентичність у підлітковому та дорослому віці: етапи становлення
 4. Ідентичність і самоповага, цінності, почуття приналежності
 5. Кейс-аналіз: особисті історії трансформації ідентичності
 6. Національна ідентичність в умовах міграції, мультикультурності
 7. Рефлексивне завдання: як я відчуваю свою ідентичність?
- Форми роботи: міні-доповіді, дискусія, робота в малих групах та індивідуально

4.3. Перелік завдань до самостійної роботи

I. До Модуля I. Національна ідентичність як соціокультурний феномен

Тема 1. Нація та ідентичність.

1. Написати есе: «Що таке нація у XXI столітті: конструкт чи реальність?»
2. Провести порівняльний аналіз понять «етнічна» та «громадянська» нація на прикладах країн світу.

Тема 2. Національна ідентичність: поняття та механізми формування.

1. Побудувати схему/інфографіку механізмів формування національної ідентичності.
2. Проаналізувати наукову статтю (на вибір) з даної тематики та підготувати коротку рецензію.

Тема 3. Роль національної ідентичності.

1. Написати аналітичну записку: «Чому національна ідентичність є фактором соціальної єдності?»
2. Зібрати приклади, де криза ідентичності призводила до конфліктів у XX–XXI ст.

Тема 4. Національна ідентичність та національна безпека.

1. Підготувати доповідь: «Ідентичність як фактор інформаційної безпеки»
2. Проаналізувати концепцію нацбезпеки України на предмет згадування ідентичності.

Тема 5. Національна ідентичність в умовах глобалізації

1. Провести міні-дослідження: «Як змінюється ідентичність українців за кордоном?»
2. Написати есе: «Глобалізація — загроза чи шанс для національної ідентичності?»

II. До Модуля II. Українська національна ідентичність

Тема 6. Феномен української національної ідентичності

1. Написати есе: «Що вирізняє українську ідентичність серед інших?»

2. Підготувати презентацію про особливості української ідентичності в історії.

Тема 7. Християнська ідентичність часів Русі

1. Провести аналіз літописного уривка про хрещення Русі (з точки зору ідентичності).

2. Підготувати історичну довідку: «Християнство як чинник націотворення»

Тема 8. Становлення української ідентичності в козацьку добу

1. Створити хронологічну таблицю подій, що вплинули на ідентичність у XVII–XVIII ст.

2. Підготувати порівняльну характеристику образу козака в історії та культурі.

Тема 9. Українська національна ідентичність у XIX столітті

1. Проаналізувати уривки з творів Шевченка, Куліша або Франка на тему ідентичності.

2. Написати есе: «Роль інтелігенції у пробудженні української національної свідомості»

Тема 10. Ідентифікаційні процеси в радянські часи в Україні

1. Підготувати аналітичну записку: «Радянська політика щодо української ідентичності»

2. Зібрати свідчення/інтерв'ю родичів про досвід ідентичності в СРСР.

Тема 11. Українська національна ідентичність в роки незалежності

1. Провести опитування (міні-дослідження) на тему: «Що для вас означає бути українцем?»

2. Написати аналітичну довідку про ключові події, що вплинули на ідентичність після 1991 р.

III. До Модуля III. Державна політика із збереження та розвитку ідентичності

Тема 12. Державна політика України зі збереження та розвитку національної ідентичності.

1. Підготувати аналіз урядових програм або законів у цій сфері.

2. Написати есе: «Якою має бути ефективна державна політика ідентичності?»

Тема 13. Мовне питання в контексті проблеми розвитку національної ідентичності

1. Порівняти мовну політику в Україні та іншій європейській державі.

2. Створити інфографіку: «Мовне законодавство України: етапи розвитку»

Тема 14. Культурні маркери ідентичності.

1. Зібрати 5 прикладів культурних маркерів української ідентичності (з коментарями).

2. Підготувати міні презентацію: «Візуальні символи ідентичності: прапор, вишиванка, герб»

Тема 15. Національна ідентичність особистості.

1. Написати есе на тему: «Моя ідентичність: українське в мені»

2. Створити мапу власної ідентичності (з поясненням джерел впливу)

4.4. Питання до заліку

1. Поняття «нація» та основні підходи до її визначення.
2. Національна ідентичність: зміст, структура та особливості.
3. Основні теорії нації та націоналізму (примордіалізм, модернізм, конструктивізм, етносимволізм).
4. Механізми формування національної ідентичності.
5. Відмінність між національною, етнічною, культурною та громадянською ідентичністю.
6. Роль мови у формуванні національної ідентичності.
7. Релігія та культура як чинники національної ідентичності.
8. Національна пам'ять і історія як складові ідентичності.
9. Символи та міфи у процесі націєтворення.
10. Громадянська нація та політична нація: відмінності.
11. Феномен подвійної ідентичності та мультикультуралізм.
12. Глобалізація і виклики національній ідентичності.
13. Національна ідентичність і державність.
14. Національна ідентичність у контексті інтеграційних процесів (ЄС, НАТО).
15. Імперська та колоніальна політика і формування ідентичності підневільних народів.
16. Національна ідентичність в умовах інформаційної війни.
17. Українська національна ідентичність: історичні передумови та сучасність.
18. Відмінність між українською національною ідентичністю та регіональними ідентичностями.
19. Роль української мови у зміцненні національної ідентичності.
20. Політика пам'яті в Україні: особливості та проблеми.
21. Роль молоді у формуванні національної ідентичності.
22. Масова культура та ЗМІ як інструменти формування ідентичності.
23. Виклики національній ідентичності в умовах війни.
24. Патріотизм і національна ідентичність: взаємозв'язок.
25. Національна ідентичність у контексті прав людини та демократії.

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

5.1. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	30	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації
2	Виконання індивідуальних завдань	10	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки
3	Модульна контрольна робота № 1, 2, 3	По 20	Студент продемонстрував високий або достатній рівень знань з тем I, II та III модулів, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Поточний контроль		100	Студент показав достатній рівень знань та умінь при виконанні поточних завдань протягом семестру
Підсумковий контроль		100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем I, II та III модулів курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	Середнє арифметичне між оцінками поточною та підсумковою

5.2. Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів заочної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Тестові модульні контрольні роботи, яка виконується студентом індивідуально в системі Moodle ДДМА	По 20	Здобувач після опанування теоретичного матеріалу вчасно та успішно виконав усі модульні контрольні роботи у вигляді тестів, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2	Залік в системі Moodle ДДМА	100	Здобувач виконав всі поточні завдання на середньому, достатньому або високому рівнях, допущений до складання заліку. Під час заліку продемонстрував високий та достатній рівень знань з тем I, II та III модулів курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.

5.3. Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
Когнітивні: - студент здатний запам'ятовувати або відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу; - студент здатний визначати основні тенденції історичного та культурного розвитку в конкретні визначні періоди; - студент здатний відтворювати хронологію, характеристики основних етапів вітчизняної історії; - студент здатний демонструвати знання основних підходів до вивчення національної ідентичності, української історії, понятійного й категоріального апарату з дисципліни	75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у описі змісту знань і розуміння найважливіших понять курсу, фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу; несуттєво помиляється при визначенні основних тенденцій розвитку НІ в конкретні історичні періоди; припускається несуттєвих помилок при відтворенні хронології, характеристики основних етапів вітчизняної історії; припускається несуттєвих помилок при демонстрації знань і розуміння основних підходів до вивчення національної ідентичності;
	55-74% - студент припускається суттєвих помилок у описі змісту знань і розуміння найважливіших понять, фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу; суттєво помиляється при визначенні основних тенденцій розвитку НІ в конкретні історичні періоди; припускається суттєвих помилок при відтворенні хронології, характеристики основних етапів вітчизняної історії; припускається суттєвих помилок при демонстрації знань і розуміння основних підходів до вивчення національної ідентичності;
	менше 55% - студент не може обґрунтувати свою позицію стосовно знання і розуміння найважливіших понять, фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу; не може самостійно визначити і пояснити основні тенденції розвитку НІ в конкретні історичні періоди; припускається грубих помилок при відтворенні хронології та характеристики основних етапів вітчизняної історії; не розуміє зміст основних підходів до вивчення національної ідентичності
Афективні: студент здатний критично осмислювати матеріал; аргументувати власну позицію оцінити аргументованість вимог та дискутувати у професійному середовищі; студент здатний співпрацювати із іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складнощі у поясненні нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	55-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні труднощі при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	менше 55% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу.

VI. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ

6.1. Методи навчання та підходи

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні підходи та методи навчання:

Компетентнісний підхід – орієнтація на розвиток у здобувачів освіти компетентностей.

Особистісно-орієнтований підхід – врахування індивідуальних особливостей здобувачів, їх ціннісних орієнтацій, потреб, інтересів.

Словесні методи навчання: пояснення, бесіди, інструктажі, розповіді, дискусії.

Наочні методи: демонстрації, ілюстрації.

Практичні методи: виконання практичних задач, дидактичні ігри, вправи.

Репродуктивні методи: виконання завдань за інструкцією.

Проблемно-пошукові методи: пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій.

В процесі викладання дисципліни поєднуються традиційні та інноваційні технології, тобто лекції, практичні заняття, семінари органічно поєднуються з проблемним навчанням (проблемні лекції, пропонування здобувачам проблемних завдань на семінарах, постановка проблеми для розв'язання індивідуально чи в малій групі), диференційованим підходом (пропонування здобувачам освіти індивідуальних завдань різного рівня складності), кредитно-модульною системою (3 кредити, три модулі, три тестові модульні контрольні роботи як поточний контроль знань), використанням інформаційно-комунікаційних технологій (платформи Moodle ДДМА, можливостей електронної пошти чи Вайберу для обміну повідомленнями або надсилання файлів).

6.2. Контрольні заходи

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	- фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття, визначення рівня знань, умінь, навичок; - оцінювання активності участі у дискусіях, ініціативності
2	Індивідуальні завдання	- письмовий звіт (тези виступу, презентація) про виконання індивідуального завдання; - оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3	Модульні контрольні роботи	- стандартизовані тести в системі Moodle ДДМА; - додаткові питання до модульної контрольної роботи за потреби
Підсумковий контроль (залік)		питання до заліку

VII. СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

7.1. Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Національна ідентичність», форми і терміни контролю для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – контроль поточної роботи на семінарських заняттях. Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	20	30	1-18
2	Виконання індивідуального завдання	5	10	1-18
3	Модульна контрольна робота 1	10	20	9
4	Модульна контрольна робота 2	10	20	15
5	Модульна контрольна робота 3	10	20	18
6	Оцінка поточної успішності	55	100	19
7	Підсумковий контроль	55	100	19

VIII. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основна література

1. Кіндратець О.М., Сергієнко Т.І. "Національна ідентичність як умова збереження та зміцнення державного суверенітету." Серія: Історія. Політологія 35-36 (2023): 78-89. URL: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/politologia/article/view/12>
2. Климончук, В. (2020). Національна ідентичність за умов глобалізації: дилеми та перспективи сучасної України. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії, (33), 108-114. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/33_2020/16.pdf
3. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.12/Rydenko_monografiya1904.pdf
4. Мосієнко, О., Гордійчук, О., Клименко, І., & Кондратюк, Ю. (2024). Національна безпека України: аналіз ризиків та викликів. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/8635>
5. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г. П. Ситник, М. Г. Орел; за ред. Г. П. Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с. URL: <http://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/7148e643-1410-42f1-a6b6-f4cf15aeb638.pdf>
6. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/monografiya- page_1-5.pdf
7. Поліщук Р. М. Культурна ідентичність як субстанційний чинник формування світогляду українського народу в епоху глобалізації. Дис. на здобуття вченого звання канд. філос. наук. 09.00.05 – історія філософії. Львівський національний університет імені І. Франка. Львів, 2017. 215 с.
8. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13.12.2022. 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
9. Руденко Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації. (2020). URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39454>
10. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Таращука. К.: Основи, 1994. - 224 с.
11. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія / М. Т. Степико. – К. : НІСД, 2011. – 336 с.
12. Сучасні проблеми національно-культурної ідентичності: регіональний вимір : зб. наук. статей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 вересня 2020 року). – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. – 385 с. URL: <http://surl.li/tkttqz>

13. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

14. Bevz, T. (2020). Українська ідентичність і національна безпека у викликах сьогодення. Українознавство, (4 (77)), 143-158. URL: <http://nrps.ukma.edu.ua/index.php/2413-7065/article/view/217504>

15. Edensor, Tim. National identity, popular culture and everyday life. Routledge, 2020. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003086178/national-identity-popular-culture-everyday-life-tim-edensor>

8.2. Допоміжна література

1. Гібернау М. Ідентичність націй. К.: Темпора. 2018. 303 с.
2. Донскіс Л. Збентежена ідентичність і сучасний світ. К.: Факт. 2020. 311 с.
3. Касьянов Г. Теорії нації і націоналізму. К.: Либідь. 1999. 352 с.
4. Політичні механізми формування громадянської ідентичності в сучасному українському суспільстві / Колективна монографія. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 296 с.
5. Розумний М. Виклики національного самовизначення. К.: НІСД. 2019. 196 с.
6. Рябчук М. Лексикон націоналіста та інші есеї. Львів: Вид-во Старого Лева. 2022. 216 с. 7.
7. Сміт Е. Культурні основи націй. К.: Темпора. 2010. 311 с.
8. Сміт Е. Нації і націоналізм у глобальну епоху. К.: Ніка-Центр. 2006. 320 с.
9. Тимченко В. Модерний націоналізм. Глобальні катастрофи та як їм зарадити. К.: Медіа. 2019. 614 с